

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Завдання до практичних занять
із навчальної дисципліни**

"ДЕРЖАВНА СЛУЖБА"

**для слухачів магістратури за спеціальністю
8.15010002 "Державна служба" всіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 1 від 25.08.2015 р.

Укладач А. Г. Кабанець

3-13 Завдання до практичних занять із навчальної дисципліни "Державна служба" для слухачів магістратури за спеціальністю 8.15010002 "Державна служба" всіх форм навчання / уклад. А. Г. Кабанець. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 28 с. (Укр. мов.)

Запропоновано завдання до практичних та семінарських занять за змістовими модулями й темами навчальної дисципліни. Визначено питання для дискусії, тестові завдання для закріплення та контролю знань, якими має володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для слухачів магістратури за спеціальністю 8.15010002 "Державна служба" всіх форм навчання.

Вступ

Національним агентством Державної служби України рекомендовано навчальну програму з нормативної дисципліни "Державна служба" для підготовки фахівців в освітній галузі "Державне управління" підготовки магістрів за спеціальністю "Державна служба". Основним завданням дисципліни є: дати глибокі й систематизовані знання про сутність державної служби, її організацію та функціонування, принципи впровадження кадрової політики на державній службі; ознайомити із правами, обов'язками, обмеженнями, а також питаннями відповідальності державних службовців; навчити правильно орієнтуватись у законодавстві про державну службу, яка регулює всі види державно-службових відносин, пов'язані зі вступом, проходженням і припиненням державної служби тощо.

Підвищення індивідуального професіоналізму державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування обумовлено передусім ефективністю та якістю їх професійної підготовки. Для вирішення цього завдання треба запровадити якісно новий підхід до формування змісту та технологій навчання, зокрема, урахування практичних навичок у галузі конституційного та адміністративного права, законодавства з питань державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, антикорупційного законодавства, нормативних документів із питань кадрової політики тощо; практики управління економічними й соціальними процесами;

У ході проведення практичних та семінарських занять передбачено вирішення практичних завдань із використанням нових форм активного навчання – кейс-методу (метод аналізу конкретних ситуацій), що дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності державної служби. Для формування й розвитку професійних умінь та навичок, а також на подальше поглиблення компетентності, визначено питання для дискусії та тестові завдання. Практичні завдання, питання для дискусії та тестові завдання систематизовано за змістовими модулями навчальної дисципліни "Державна служба".

1. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 1), їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. Набрані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються у процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

Таблиця 1

Плани семінарських занять

Назви змістових модулів	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Загальна теорія державної служби	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Особливості розвитку теорії державної служби":</i> 1. Генезис науки про державну службу та її зв'язок із іншими науками. 2. Особливості сучасного розвитку теорії про державну службу	2	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 16; 17]
Змістовий модуль 2. Державна служба як професійна діяльність	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Особливості проходження державної служби":</i> 1. Основні суперечності, які виникають у процесі проходження державної служби. 2. Сучасні підходи до процесу проходження державної служби	4	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 18; 23]
Змістовий модуль 3. Ефективність державної служби	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Сучасні підходи до визначення ефективності державної служби":</i> 1. Підходи до визначення економічної ефективності державної служби. 2. Методи оцінювання ефективності діяльності державних службовців.	2	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 18; 20]
Змістовий модуль 4. Державна служба як професійна діяльність державних службовців з надання адміністративних послуг	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Перспективи розвитку електронного документообігу в ході надання адміністративних послуг":</i> 1. Сучасні інформаційні технології в ході документообігу. 2. Напрями підвищення якості надання адміністративних послуг	4	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 18; 23]
Усього годин		12	

2. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички у їх практичному застосуванні, шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань (табл. 2).

Таблиця 2

Перелік тем практичних занять

Назви змістових модулів	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
<i>Змістовий модуль 1.</i> Загальна теорія державної служби	<i>Тема 1.</i> Визначити об'єктивні чинники реформування державної служби в Україні	2	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 16; 17]
<i>Змістовий модуль 2.</i> Державна служба як професійна діяльність	<i>Тема 2.</i> Обґрунтувати напрями підвищення професійної діяльності державних службовців	4	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [13; 15; 18 – 20]
<i>Змістовий модуль 3.</i> Ефективність державної служби	<i>Тема 3.</i> Визначити методи оцінювання ефективної діяльності державного службовця	2	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 16; 17; 22]
<i>Змістовий модуль 4.</i> Державна служба як професійна діяльність державних службовців із надання адміністративних послуг	<i>Тема 4.</i> Обґрунтувати особливості спрощеної процедури надання адміністративних послуг	4	Основна: [7 – 10]. Додаткова: [11; 12; 16; 17; 22]
Усього годин		12	

Вирішення таких завдань ґрунтується на попередньо підготовлених завданнях до практичних занять для виявлення рівня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, набору ситуаційних завдань різного рівня складності, для вирішення їх на занятті. Воно містить проведення попереднього контролю за знаннями, уміннями, навичками студентів,

ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, виконання практичних завдань, вирішення ситуаційних завдань, їх перевірку та оцінювання за відповідними модулями.

3. Змістовний модуль 1

Загальна теорія державної служби

Практичні завдання

Завдання 1. Вам необхідно визначитись щодо того, поширено дію Закону України "Про державну службу" на вільнонайманих працівників апарату органів внутрішніх справ, служби безпеки та інших органів військових формувань (штабів округу, групи військ, флоту, армії, армійського корпусу)? Обґрунтуйте своє рішення.

Завдання 2. Виходячи з Закону України "Про державну службу", вам необхідно обґрунтувати, чому не зараховано до категорії державних службовців працівників централізованих бухгалтерій при виконкомах сільських і селищних Рад народних депутатів?

Завдання 3. Вам необхідно визначити чи поширено Закон України "Про державну службу" на:

обласні управління меліорації та водного господарства й басейнові водогосподарські об'єднання;

Державну комісію України щодо запасів корисних копалин при Держкомгеології України та їх територіальні органи;

апарат Президії НАН України, українські академії аграрних, педагогічних, медичних наук та правової академії;

квартирні управління виконкомів відповідних рад народних депутатів, які перебувають на госпрозрахунку;

центри інформації населення з питань ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Обґрунтуйте відповіді.

Завдання 4. Відповідно до Закону України "Про державну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", вам необхідно визначити та обґрунтувати чи належать до категорії державних службовців керівні працівники та спеціалісти міських державних архівів, архівних відділів райвиконкомів, а також завідувач архівів та архіваріуси державних органів?

Чи поширено дію Закону України "Про державну службу" на районні підприємства (лікарні) ветеринарної медицини і, зокрема, на керівників цих підприємств?

Завдання 5. Обґрунтувати, чому працівників управлінь (відділів) капітального будівництва міськвиконкомів не зараховано до категорії державних службовців?

Завдання 6. На яких працівників органів виконання покарань поширено дію Закону України "Про державну службу"? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 7. Визначити, які з названих характеристик державного службовця підпадають під поняття "посада": начальник відділу кадрів; державний радник юстиції третього класу; майор; депутат; консультант фірми; професор кафедри права; слідчий; народний суддя; кандидат технічних наук; командир полку; прокурор області; інженер заводу.

Дайте визначення поняттю "посада" як обов'язкової ознаки державного службовця.

Завдання 8. Назвати ознаки державного службовця та, ураховуючи їх визначити, хто з названих працівників не є такими: оператор ЕОМ; поштар; головний диспетчер та диспетчер цеху підприємства, економіст зі збуту підприємства; завідувач канцелярією міністерства; інспектор внутрішніх справ; юрисконсульт міністерства; судовий виконавець; провідник; стенографістка; архіваріус; кресляр.

Завдання 9. Визначити, чим відрізняється статус державних службовців від службовців органів місцевого самоврядування.

Завдання 10. Визначити основні обов'язки, які виконують особи в органах місцевого самоврядування.

Завдання 11. Охарактеризувати правовий статус службовця в органах місцевого самоврядування.

Ситуаційні завдання

Завдання 1. Голова міської державної адміністрації видав наказ про звільнення з посади начальника управління внутрішніх справ (УВС) міста та призначення на цю посаду іншої особи. Проте звільнений начальник міського УВС не погодився з наказом, заявивши, що його призначив міністр внутрішніх справ України, і тому він буде продовжувати виконувати обов'язки начальника міського УВС до ухвалення наказу міністра про його звільнення. Чи законні дії начальника міського УВС і голови адміністрації?

Завдання 2. В архітектурному відділі районної державної адміністрації документацію, яка має юридичну спрямованість, виконують службовці з вищою освітою. Головний архітектор вийшов з пропозицією до голови районної державної адміністрації зарахувати цих службовців до рангу державних службовців. Головою державної адміністрації цю пропозицію було відхилено. Обґрунтуйте законність цього рішення.

Завдання 3. Керівником відділу в як дисциплінарний вплив було ухвалено рішення щодо позбавлення рангу державного службовця. Необхідно визначити правильність цього рішення. Які заходи дисциплінарного впливу може бути застосовано керівником?

Завдання 4. Державного службовця було переведено на посаду нижчої категорії. За рішенням керівника йому було присвоєно нижчий ранг відповідної категорії. Державний службовець із цим рішенням не згодний. Визначити правомірність дій керівника.

Завдання 5. За несвоєчасне подання державним службовцем відомостей щодо його доходів та зобов'язань фінансового характеру керівником підрозділу було ухвалено рішення про звільнення. Проаналізуйте правомірність цього рішення.

Завдання 6. Керівником підрозділу до складу державних службовців, які проходять атестацію, було включено молодих спеціалістів, що пройшли підготовку за спеціальностями, професійно спрямованими для державної служби, а також службовців патронатної служби. Охарактеризуйте правомірність дій керівника.

Завдання 7. Із призначенням керівника обласної державної адміністрації було звільнено як працівників патронатної служби, так і працівників деяких управлінь і відомств. Охарактеризуйте правомірність дій.

Питання для дискусії

1. У чому полягає необхідність у вивченні проблеми державної служби в Україні?
2. Які чинники об'єктивного й суб'єктивного характеру зумовлюють становлення державної служби в Україні?
3. У чому полягає сутність державної служби як професійної діяльності?
4. У чому полягає сутність державної служби як галузі українського законодавства?
5. У чому полягає сутність державної служби як галузі науки?

6. Визначте поняття "державна служба" як відповідної галузі права.
7. Яка сутність поняття державної служби як спеціальності вищої освіти й навчальної дисципліни?
8. У чому полягає мета державної служби?
9. Які основні завдання державної служби?
10. Яка класифікація функцій державної служби?
11. Які основні принципи побудови державної служби в Україні?
12. Який взаємозв'язок конституційних принципів із становленням державної служби?

Тестові запитання

1. *Інституційний аспект державної служби полягає в такому:*
  - а) державна служба – це правова, а також етична нормативна система, що забезпечує реалізацію цілей, функцій, законів держави;
  - б) державна служба – це апарат та чинник консолідації суспільства;
  - в) державна служба – це система державних посад, які об'єднані в систему.
2. *У процесуальному аспекті державну службу розглядають як:*
  - а) професійну діяльність працівників державних органів щодо виконання покладених на них посадових функцій;
  - б) процес функціонування державних органів у межах їх компетентності;
  - в) система органів держави, кожен із яких, відповідно до предмета його компетенції, може бути названий службою.
3. *Принципи державної служби визначено в таких законах:*
  - а) Конституції України;
  - б) адміністративного права;
  - в) Кодексі України про працю;
  - г) про державну службу.
4. *Відповідно до Закону України "Про державну службу", державна служба – це:*
  - а) діяльність у структурі державних організацій;
  - б) професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті;
  - в) професійна розумова діяльність в органах державної влади, на державних підприємствах і в державних установах.

5. Правовий статус державного службовця – це:

а) сукупність посадових вимог, яких має дотримуватися державний службовець;

б) право впливати на дії підлеглих службовців;

в) сукупність прав, свобод, обов'язків, обмежень, заохочень, відповідальності, встановлених законодавством і гарантованих державою.

6. До особливостей проходження державної служби належать:

а) можливість відсторонення державних службовців від виконання повноважень за посадою;

б) заборонена участь державних службовців у страйках;

в) заборона викладацької діяльності в комерційних навчальних закладах.

7. До державних службовців, крім дисциплінарних стягнень, передбачених чинним законодавством про працю, можуть застосовувати такі заходи дисциплінарного впливу:

а) попередження про неповну службову відповідність;

б) позбавлення рангу державного службовця;

в) затримка до одного року у присвоєнні чергового рангу або призначенні на вищу посаду.

8. Державний службовець може бути позбавлений рангу за:

а) рішенням посадової особи, яка присвоїла йому цей ранг;

б) рішенням Головного управління державної служби при Кабінеті Міністрів України;

в) вироком суду.

9. Що ви розумієте під поняттям "просування по службі":

а) зайняття більш високої посади або присвоєння державному службовцю більш високого рангу;

б) перехід на роботу з районних до центральних державних органів;

в) присвоєння більш високого рангу.

10. Коли присвоюють ранги державних службовців особам, яких приймають на посади з випробувальним терміном:

а) під час прийняття на державну службу, у тому числі у випадках прийняття з випробувальним терміном;

б) після проходження державним службовцем випробувального терміну.

4. Змістовний модуль 2

Державна служба як професійна діяльність

Практичні завдання

Завдання 1. У ході формування кадрів для державної служби запропоновано такі підходи до відбору кадрів:

- на конкурсній основі;
- із випробувальним терміном роботи;
- шляхом стажування;
- із використанням відповідної характеристики;
- за рішенням керівника.

Визначити, які із наведених методів відбору кадрів відповідають організаційно-функціональним принципам державної служби.

Завдання 2. Перед працівниками відділу кадрового забезпечення державної служби виникло питання, із якого моменту прийняття на державну службу виникають службові відносини:

- прийняття присяги державним службовцем;
  - подання заяви на конкурс для вступу на державну службу;
  - видання наказу про зарахування на посаду державного службовця.
- Обґрунтуйте правильну відповідь.

Завдання 3. Визначити чи потрібно погоджувати термін перебування на державній службі за умов досягнення граничного віку особам, які працюють на посадах радників або консультантів?

Завдання 4. Визначити якими нормами дисциплінарного впливу може керуватися керівник відділу з метою підвищення відповідальності державних службовців:

- попередження про неповну службову відповідальність;
- позбавлення рангу державного службовця;
- затримка до одного року у присвоєні чергового рангу або призначенні на нижчу посаду.

Завдання 5. Між державним службовцем і керівником відділу виникла суперечність щодо законності наданого рішення.

Визначити послідовність у діях державного службовця в межах установлених норм виконання службового завдання.

Завдання 6. Визначити, якими нормами проходження державної служби має керуватися керівник державного органу в ході формування кадрового резерву.

Кадровий резерв формують у кількості осіб не менше ніж:
двох працівників;
трьох працівників;
п'яти працівників.

Завдання 7. Визначити, із якого часу виплачують доплату за ранги державним службовцям?

Завдання 8. Обґрунтувати чи встановлюють ранги державним службовцям, які працюють неповний робочий день або неповний робочий тиждень? Якщо так, у якому розмірі здійснюють доплату за ранги?

Завдання 9. Виходячи з чинного законодавства про державну службу, визначити, коли присвоюють ранги державним службовцям, особам, яких приймають на посади з випробувальним терміном, а також державним службовцям, які перебувають у відпустці у зв'язку з доглядом за дитиною?

Завдання 10. Обґрунтувати, чи виплачують грошову допомогу в розмірі десяти посадових окладів особі, яка вийшла у відставку, згідно зі станом здоров'я, до досягнення пенсійного віку?

Ситуаційні завдання

Завдання 1. При державній адміністрації сформовано комунальне підприємство, яке працює на комерційних засадах. За рішенням голови держадміністрації частку прибутку передбачено для матеріального заохочення державних службовців. Обґрунтуйте, чи законне це рішення?

Завдання 2. Керуючись правовими та етичними нормами, оцініть таку ситуацію.

Співробітник Міністерства внутрішніх справ України Петренко А. Н., завдяки своєму службовому становищу, дізнається, що з ВАТ "Простір" має бути укладено достроковий контракт на пошиття обмундирування для української міліції. Петренко до оприлюднення інформації про укладення контракту купує акції ВАТ "Простір" і рекомендує зробити це своїм родичам і друзям.

Завдання 3. Начальник управління державного органу Іванов П. П. забув залишити ключ для свого близького родича, який має приїхати у своїх справах з іншого міста. Оскільки впродовж усього дня Іванов П. П. має бути

присутнім на засіданнях, він доручає своїй секретарці відвезти ключ для його родича й купити дещо з продуктів для його сім'ї.

Чи може він так учинити, керуючись уявленням про те, що час секретарки, використаний не для безпосередньої роботи, коштує для держави дешевше ніж його робочий час?

Завдання 4. Молоді лейтенанти міліції Петренко і Шпак, гуляючи містом, побачили мітинг, який відбувався на площі.

На мітингу представники різних партій критикували діяльність Президента України, Уряду України та Верховної Ради України. Петренко також виступив із критикою діяльності міністра внутрішніх справ, а Шпак увійшов до складу обраного на мітингу оргкомітету із проведення загального міського страйку.

Проаналізуйте цю ситуацію.

Завдання 5. Керуючись правовими та етичними нормами, оцініть таку ситуацію. Державний службовець Корзун Р. П. є співробітником Міністерства юстиції України й має вільний доступ до комп'ютерної системи "Право". Його син працює приватним адвокатом і регулярно користується цією комп'ютерною системою на власні професійні потреби.

Завдання 6. Сільський голова видав розпорядження, яким утворив виконавчий комітет ради в такому складі: сільський голова; його заступник по роботі з депутатами; секретар ради; секретар виконавчого комітету; голови постійних комісій ради; директор комунального підприємства "Водограй". Які норми Закону "Про місцеве самоврядування в Україні" порушено сільським головою?

Завдання 7. За розпорядженням голови міської ради утворено постійні комісії ради з питань:

- а) планування, бюджету та фінансів;
- б) охорони здоров'я, освіти, науки та культури;
- в) контролю за діяльністю районної державної адміністрації;
- г) житлово-комунального господарства та благоустрою;
- д) приватизації.

Із метою забезпечення постійного зв'язку та координації роботи комісій (а) і (д) депутата А. Сидоренка, за його попередньою згодою, було включено до кожної із цих комісій.

Чи відповідає наведене розпорядження вимогам Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"?

Завдання 8. За розпорядженням селищного голови засновано офіційне видання селищної ради – газету "Громада". Головним редактором газети призначено секретаря селищної ради.

Комітет інформації обласної державної адміністрації, який, відповідно до чинного законодавства України, є органом, уповноваженим здійснювати державну реєстрацію друкованих засобів масової інформації з місцевою сферою розповсюдження, відмовив у державній реєстрації цього друкованого видання, у зв'язку з порушенням у ході заснування Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні". Обґрунтуйте відмову комітету інформації обласної державної адміністрації посиланнями на відповідні норми згаданого закону.

Питання для дискусії

1. Які нормативні документи визначають загальні засади діяльності державної служби?
2. У чому полягає сутність управління державної служби?
3. Які недоліки та переваги проведення конкурсу на заміщення посад державних службовців?
4. Які особливості стажування в державних органах?
5. У яких умовах необхідна процедура проведення службового розслідування?
6. Які недоліки та переваги наявної системи присвоєння рангів державних службовців?
7. Які особливості формування кадрового резерву державної служби?
8. Які особливості припинення державної служби?
9. У чому полягає сутність оплати праці державних службовців?

Тестові запитання

1. Відповідно до Закону України "Про державну службу", державна служба – це:
  - а) діяльність у структурі державних організацій;
  - б) професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті;
  - в) професійна розумова діяльність в органах державної влади; на державних підприємствах і в державних установах.

2. Рішення про проведення конкурсу на зміщення вакантних посад державних службовців ухвалює:

- а) керівник органу, у якому оголошено конкурс;
- б) Національне агентство державної служби при КМ України;
- в) керівник органу, який є вищим за той, у якому проводять конкурс.

3. Якщо державний службовець перейшов на посаду нижчої категорії:

- а) за ним зберігають присвоєний ранг;
- б) йому присвоюють нижчий ранг у межах відповідної категорії посад.

4. Відповідно до Закону України "Про державну службу", підставами порушення порядку декларування доходів, які ведуть до припинення державної служби, є:

- а) несвоєчасне подання державним службовцям відомостей щодо його доходів та зобов'язань фінансового характеру;
- б) неподання відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру щодо членів своєї сім'ї;
- в) неподання або подання державним службовцям неправдивих відомостей щодо його доходів та зобов'язань фінансового характеру, в тому числі й за кордоном, щодо себе та членів своєї сім'ї.

5. Відповідно до закону України "Про державну службу", посадовими особами є:

- а) державні службовці, які займають посаду;
- б) державні службовці, які мають у своєму підпорядкуванні інших працівників та здійснюють організаційно-розпорядні функції;
- в) державні службовці, які є представниками влади.

6. Із якого моменту під час вступу на державну службу виникають службові відносини:

- а) прийняття присяги державним службовцем;
- б) подання заяви на конкурс для вступу на державну службу;
- в) видання наказу про зарахування на посаду державного службовця.

7. Відповідно до Закону України "Про службу у органах місцевого самоврядування", служба в органах місцевого самоврядування – це:

- а) професійна діяльність у органах державної влади;
- б) діяльність структурних підрозділів місцевого самоврядування;
- в) діяльність посадових осіб місцевого самоврядування.

8. Посадова особа місцевого самоврядування – це особа:

- а) яка працює в органах місцевого самоврядування і отримує заробітну платню за рахунок державного бюджету;

б) що здійснює організаційно-розпорядчі та консультативно-дорадчі функції, які делеговані органам місцевого самоврядування;

в) яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження й отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

9. Посадами в органах самоврядування є посади, на які особи :

а) призначаються міською державною адміністрацією, на конкурсній основі;

б) обираються територіальною громадою;

в) призначаються відповідною радою місцевого самоврядування на конкурсній основі.

10. Основні обов'язки, які виконують посадові особи в органах місцевого самоврядування – це:

а) дотримання Конституції і законів України, інших нормативно-правових актів держави, актів органів місцевого самоврядування;

б) виконання рішень органів державної адміністрації;

в) збереження державної таємниці, інформації про громадян, яка стала відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

г) шанобливе ставлення до громадян та їх звернень до органів місцевого самоврядування.

11. Право, яким користуються посадові особи місцевого самоврядування – це:

а) бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

б) на просування по службі;

в) на вирішення спірних питань у ході надання послуг населенню.

12. Проведення конкурсу, випробування та стажування під час прийняття на службу до органів місцевого самоврядування здійснюється в порядку визначеному:

а) відповідною радою;

б) законодавством України про державну службу.

13. Обмеження по віку перебування на службі в органах місцевого самоврядування поширюються на:

а) усіх державних службовців;

б) службовців, які працюють на посаді шляхом призначення головою відповідної ради, на конкурсній основі;

в) службовців, призначених шляхом обрання відповідною радою.

5. Змістовний модуль 3

Ефективність державної служби

Практичні завдання

Завдання 1. Визначити критерії оцінювання ефективності функціонування державної служби.

Завдання 2. Визначити сутність державної служби як суб'єкта економічних відносин.

Завдання 3. Охарактеризувати економіко-правові важелі державної служби.

Завдання 4. Охарактеризувати економічні аспекти державної служби як об'єкта управління.

Завдання 5. Обґрунтувати кадрову політику як засіб підвищення ефективності державної служби.

Завдання 6. Обґрунтувати основні складові елементи загальнонаціональної системи підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців.

Завдання 7. Визначити, чи включено до стажу роботи, який дає право на отримання надбавки за вислугу років, період відпустки у зв'язку з доглядом за дитиною до досягнення нею віку трьох років. Чи є в цьому випадку якісь обмеження?

Завдання 8. Обґрунтувати, на яких посадах і який період роботи в організаціях, передбачених статтею 118 КЗпП України, зараховують до стажу державної служби.

Завдання 9. Визначити, чи зараховують до стажу роботи, який дає право на виплату надбавки за вислугу років, період навчання у вищих навчальних закладах.

Завдання 10. Визначити, чи має право на пенсійне забезпечення особа, яка має необхідний загальний стаж та стаж державної служби, але на момент звернення за призначенням пенсії не перебуває на державній службі.

Ситуаційні завдання

Завдання 1. При відділі комунального господарства районної державної адміністрації сформовано підприємство, яке працює на комерційних

заходах. Діяльність цього підприємства пов'язано з наданням комунальних послуг населенню, відповідність яких до законодавчих норм контролюють державні службовці відповідного відділу. У статуті цього підприємства 51 % акцій належить державі. Ураховуючи цей взаємозв'язок діяльності державних службовців зі сформованим підприємством начальник відділу подав пропозицію до голови районної державної адміністрації щодо використання частки прибутку комерційного підприємства для матеріального заохочення своїх державних службовців. Голова районної державної адміністрації відмовив у цій пропозиції, вказуючи на незаконність таких дій. Обґрунтуйте рішення голови районної державної адміністрації.

Завдання 2. Керуючись правовими та етичними нормами оцініть таку ситуацію.

Ігор Крук працює в Міністерстві сільського господарства і продовольства України, а його дружина Ольга на акціонерному підприємстві, яке випускає сільськогосподарську техніку "Колос". У порядку надання пільг працівнику дозволено управляти акціями "Колоса" за заниженою вартістю, їм також дають акції як винагороду за успіхи в роботі. За роки роботи Ольга Крук стала власником значної кількості акцій. Зважаючи на виконання службових обов'язків, Ігорю доручено укласти угоду на виконання державного замовлення з ВАТ "Колос". У разі укладення цієї угоди ВАТ "Колос" отримає значний прибуток, унаслідок чого ціна акцій значно збільшиться. Чи має Ігор Крук брати безпосередню участь в укладенні цієї угоди?

Завдання 3. За розпорядженням районної державної адміністрації затверджено положення про порядок формування та використання позабюджетних коштів. Із цього питання районна рада ухвалила рішення про скасування згаданого розпорядження як такого, що не відповідає вимогам закону. Дайте правову оцінку діям райдержадміністрації та районної ради.

Завдання 4. Директор приватного підприємства "ВІН" отримав лист з підписом міського голови такого змісту: за рішенням сесії міської ради встановлено обов'язковий норматив відрахувань до місцевого бюджету від прибутку підприємств, установ, організацій, розташованих на території міста. Відповідно до цього рішення, приватне підприємство "ВІН" зобов'язано перерахувати до місцевого бюджету 5 % від прибутку, отриманого ним у поточному році. Директор звернувся за консультацією до юриста. Дайте директору приватного підприємства "ВІН" мотивовану письмову консультацію з посиланнями на норми Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Завдання 5. Хімко А. В., перебуваючи на посаді спеціаліста у відділі торгівлі міської ради, було уповноважено на перевірку дотримання Правил торгівлі на міському ринку і складання протоколів про вчинення адміністративних правопорушень, відповідно до ст. 255 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Як стало відомо працівникам прокуратури, вона досить часто не зважала на грубі порушення цих правил особами, які торгували на ринку, а також сприяла в підприємницькій діяльності особам, які не мали на це відповідного дозволу. За це вона отримувала м'ясо, інші продукти, транспортні послуги директора ринку.

Уповноваженим прокурором було складено протокол про порушення Закону України "Про боротьбу з корупцією" та матеріали справи передано до суду.

Дайте правовий аналіз цієї справи. Складіть проект протоколу про адміністративні правопорушення.

Питання для дискусії

1. У чому полягає сутність поняття "ефективність державної служби"?
2. Які особливості ресурсного підходу в оцінювання ефективності державної служби?
3. Які особливості факторної моделі ефективної організації державної служби?
4. У чому полягає сутність поняття "технічна ефективність державної служби" та її зміст?
5. Які особливості має економічний підхід оцінювання ефективності державної служби?
6. Які методи використовують для оцінювання результату діяльності державного службовця?
7. Які особливості мають методи оцінювання діяльності державного службовця?

Тестові запитання

1. *Поняття ефективності державної служби пов'язано з:*
  - а) визначенням результату та витрат державної служби;
  - б) визначенням прибутку від діяльності державної служби;
  - в) визначенням продуктивності праці державних службовців.

2. До цілей економічної діяльності державної служби належать:

- а) отримання прибутку;
- б) підвищення продуктивності суспільної праці;
- в) перерозподіл матеріальних, фінансових та трудових ресурсів.

3. Оцінювання діяльності державної служби використовують у ході ухвалення рішень:

- а) виборні посадові особами;
- б) органи державної адміністрації;
- в) керівник приватних підприємств;
- г) керівник державних підприємств.

4. Оцінювання діяльності державної служби використовують керівники вищих органів управління для:

- а) удосконалення розподілу ресурсів;
- б) підвищення продуктивності працівників державної служби;
- в) унесення пропозицій щодо змін законодавчої та нормативної бази функціонування державної служби.

5. До чинників зниження витрат державної служби належать:

- а) оптимізація структури управління;
- б) приватизація державної власності;
- в) кадрові зміни у структурі управління;
- г) оптимізація структури заробітної платні.

6. Методи кількісного вимірювання ефективності діяльності державних службовців пов'язані з:

- а) визначенням індивідуального навантаження державного службовця за обсягом робіт;
- б) визначенням професійних та ділових якостей державних службовців;
- в) визначенням обсягу робіт, який виконує відповідний відділ державної служби.

7. Оплату праці державних службовців здійснюють за рахунок:

- а) місцевого бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) частково з місцевого та державного бюджету.

8. Оплату праці службовців в органах місцевого самоврядування здійснюють за рахунок:

- а) місцевого бюджету;
- б) державного бюджету;
- в) частково з місцевого та державного бюджету.

9. *Витрати на соціальну сферу відповідного регіону здійснюють за рахунок:*

- а) бюджету органів місцевого самоврядування;
- б) державного бюджету;
- в) частково з бюджету органів місцевого самоврядування та державного бюджету.

10. *Витрати на підвищення та перепідготовку кадрів державної служби здійснюють за рахунок:*

- а) державного бюджету (централізовано);
- б) коштів самих державних службовців (індивідуальних контрактів);
- в) як державного бюджету, так і коштів самих державних службовців

6. Змістовний модуль 4

Державна служба як професійна діяльність державних службовців з надання адміністративних послуг

Практичні завдання

Завдання 1. Визначити вимоги до посадових осіб, які безпосередньо забезпечують надання адміністративної послуги.

Завдання 2. Охарактеризувати особливості впровадження принципу екстериторіальності обслуговування клієнтів.

Завдання 3. Визначити особливості реорганізації процесів надання послуг платникам у напрямі розширення дистанційного обслуговування.

Завдання 4. Охарактеризувати спрощену процедуру надання послуг.

Завдання 5. Визначити чинники, які визначають якість наданої клієнту послуги.

Завдання 6. Охарактеризувати внутрішній і зовнішній моніторинг та аудит якості надання послуг.

Завдання 7. Визначити напрями вдосконалення документів системи управління якістю, зокрема впровадженням технологічних карток адміністративних послуг.

Ситуаційні завдання

Завдання 1. У ході надання адміністративних послуг на принципах єдиного вікна із громадян вимагали довідки за місцем роботи. Обґрунтуйте, чи правомірні ці вимоги?

Завдання 2. Начальник органу внутрішніх справ отримав від заступника райдержадміністрації матеріали на службовця К. про вчинення ним корупційного діяння, передбаченого ст. 7 Закону України "Про боротьбу з корупцією". Через три місяці під час перевірки органу внутрішніх справ прокуратурою району було зафіксовано, що протокол про правопорушення залишився без відповідного реагування.

Яку відповідальність нестиме начальник органу внутрішніх справ?

Які обмеження для державних службовців передбачає Закон України "Про боротьбу з корупцією"?

Завдання 3. Виконавчий комітет селищної ради ухвалив рішення, за яким: затверджено Порядок проведення аукціонів з продажу комунального майна; затверджено статут комунального підприємства "Аукціон", основним видом діяльності якого є організація і проведення аукціонів з продажу комунального майна; директором комунального підприємства "Аукціон" призначено селищного голову.

Чи відповідає наведене рішення вимогам закону? Обґрунтуйте відповідь посиланням на норми Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Завдання 4. Службовці районної державної адміністрації М. і С. були присутні на мітингу політичної партії. Наступного дня за наказом голови райдержадміністрації службовців М. і С. було звільнено з посади за порушення принципу політичного нейтралітету. Проаналізуйте ситуацію і дайте правову оцінку дій службовців М. і С. та голови райдержадміністрації.

Чи закріплює чинний Закон України "Про державну службу" принцип політичного нейтралітету державного службовця?

Чи змінилася б ситуація, коли б М. і С. були організаторами проведення мітингу ?

Завдання 5. Перед державними службовцями поставлено завдання визначення ефективності надання адміністративних послуг. Постало питання вибору показників оцінювання діяльності державної служби, ураховуючи надання адміністративних послуг. Запропоновано такі показники:

підвищення прибутковості;

збільшення обсягу користувачів послуг;

зміни в організації ухвалення рішень;

зміни у структурі управління;

Обґрунтуйте доцільність, та можливість їх використання в цьому завданні.

Завдання 6. Районна державна адміністрація за своїм розпорядженням: створила районний центр виставок і ярмарків; зобов'язала сільські, селищні та міські ради, розташовані на території району, передбачити в міських бюджетах на наступний рік кошти для фінансування діяльності цього центру; заборонила проведення на території району торговельних ярмарків іншими суб'єктами. Прокурор району опротестував це розпорядження.

Обґрунтуйте протест прокурора посиланнями на відповідні норми чинного законодавства України.

Питання для дискусії

1. Визначити сутність поняття адміністративна послуга.
2. Визначити особливості адаптації електронного кабінету платника податків для потреб фізичної особи.
3. Охарактеризувати принцип екстериторіальності у ході надання адміністративної послуги.
4. Розкрити особливості надання адміністративної послуги особам похилого віку та інвалідам.
5. Вимоги до строку надання адміністративної послуги, а також до строків здійснення дій, прийняття рішень у процесі надання адміністративної послуги.
6. Вимоги до посадових осіб, які безпосередньо забезпечують надання адміністративної послуги, включаючи вимоги до їх кваліфікації.

Тестові завдання

1. Кого з перелічених працівників можна зарахувати до державних службовців, які надають адміністративні послуги:

- а) оператора ЕОМ;
- б) адміністратора;
- в) головного диспетчера підприємства;
- г) економіста зі збуту підприємства;

- д) завідувача канцелярією міністерства;
- е) інспектора відділу внутрішніх справ;
- є) соціолога підприємства;
- ж) державного реєстратора ;
- з) судового виконавця;
- и) головного спеціаліста;
- і) ректора університету?

2. *Вимоги до рівня професійної компетентності особи, яка претендує на зайняття посади адміністратора, належать:*

- а) наявність юридичної або іншої фахової освіти ;
- б) вільне володіння іноземною мовою;
- в) вільне володіння комп'ютером.

3. *Державна політика у сфері надання адміністративних послуг ґрунтується на:*

- а) верховенстві права;
- б) доступності інформації;
- в) прибутковості;
- г) захищеності персональних даних.

4. *До державних службовців, наділених компетентністю з надання адміністративних послуг, належать:*

- а) державний реєстратор;
- б) головний спеціаліст;
- в) начальник відділу.

5. *Суб'єкт надання адміністративних послуг має:*

- а) видавати організаційно-розпорядчі акти про встановлення вимог щодо якості надання адміністративних послуг;
- б) дотримуватися вимог щодо якості надання адміністративних послуг, що визначаються органом, якому він підпорядкований;
- в) дотримуватися вимог, встановлених законодавчими нормативами.

6. *Адміністративну послугу надають лише за заявкою:*

- а) фізичної особи;
- б) юридичної особи;
- в) фізичної або юридичної особи.

7. *Технологічна картка – це:*

- а) інструмент контролю за якістю надання послуг;
- б) раціоналізація розгляду та вирішення справи;
- в) джерело інформації для навчання персоналу;
- г) усі відповіді правильні.

7. Використана та рекомендована література

7.1. Нормативно-правова

1. Конституція України // Голос України. – 1996. – 27 лип. – № 138. – С. 3–5.
2. Про боротьбу з корупцією : Закон України прийнятий Верховною Радою України 5 жовтня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – С. 3–4.
3. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 р. // Голос України. – 1994. – 5 січ. – С. 3–4.
4. Про державну службу в органах місцевого самоврядування : Закон України // Зб. норм. актів. – К. : Юрком Інформ. 2002. – С. 23–36.
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
6. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Голос України. – 1999. – 12 трав. – С. 3–4.

7.2. Основна

7. Державне управління в Україні: централізація та децентралізація : монографія / кол. авт. ; [Відп. ред. проф. Н. Р. Нижник]. – К. : УАДУ при Президентові України, 2007. – 448 с.
8. Державне управління, державна служба і місцеве самоврядування / кол. авт. ; за заг. ред. О. Ю. Оболенського. – Хмельницький : Поділля, 2009. – 568 с.
9. Дороніна М. С. Ефективність державної служби : конспект лекцій / М. С. Дороніна, А. Г. Кабанець. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2001. – 32 с.
10. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні / С. Д. Дубенко. – К. : Ін. Юре, 1998. – 244 с.
11. Кабанець А. Г. Державна служба : конспект лекцій для магістрів державної служби / А. Г. Кабанець, Л. Г. Шемаєва. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 72 с.
12. Кабанець А. Г. Державна служба : навч. посіб. / А. Г. Кабанець. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 176 с.
13. Нижник Н. Р. Державне управління в Україні і нові погляди / Н. Р. Нижник. – Луцьк : Центр підвищ. кваліфікації, 2008. – 20 с.

14. Оболенський О. Задачі розвитку державної служби в контексті адміністративної реформи / О. Оболенський // Вісник держ. служби України. – 2015. – № 3. – С. 73–78.

15. Скрипничук В. І. Правове забезпечення державного управління / В. І. Скрипничук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2008. – 552 с.

7.3. Додаткова

16. Авер'янов В. Б. Наукові засади вирішення організаційно-правових проблем адміністративної реформи в Україні / В. Б. Авер'янов, В. І. Іващенко, О. Д. Крупчан. – К. : ВД "Ін. Юре", 1999. – 48 с.

17. Гурне Б. Державне управління / Б Гурне ; пер. с франц. – К. : Основи, 2003. – 164 с.

18. Государственная служба: теория и организация : курс лекций / общ. ред. В. В. Охотского. – Р/нД. : Феникс, 1998. – 640 с.

7.4. Методичне забезпечення

19. Дзвінчук Д. І. Методичні рекомендації з проведення самостійної та індивідуальної роботи з студентами та слухачами магістратури спеціальності "Державна служба" в умовах інтенсифікації навчання / Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 92 с.

20. Тести з навчальної дисципліни "Державна служба" для слухачів магістратури державної служби / укл. А. Г. Кабанець. – Х. : Вид. ХНГУ, 2008. – 16 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Завдання до практичних занять
із навчальної дисципліни
"ДЕРЖАВНА СЛУЖБА"
для слухачів магістратури за спеціальністю
8.15010002 "Державна служба" всіх форм навчання**

Укладач **Кабанець** Анатолій Григорович

Відповідальний за випуск *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *В. В. Міхно*

План 2016 р. Поз. № 143.

Підп. до друку 09.06.2016 р. Формат 60×90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 1,75. Обл.-вид. арк. 2,19. Тираж 50 пр. Зам. № 81.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.